

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 29 stycznia 2020 r.

BADK.DPK.133.110.2019

P10-15/19	Data wpływu petycji 25 listopada 2019 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 23 stycznia 2020 r.

SYMBOLE NARODOWE

TEMAT

CHORĄGIEW RZECZYPOSPOLITEJ

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Leszek Rodziewicz.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w sprawie zmiany ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych, w celu dodania do ustawy preambuły oraz przywrócenia Chorągwi Rzeczypospolitej.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji zauważa, że w ciągu niespełna 5 miesięcy od odzyskania przez Polskę niepodległość, 1 sierpnia 1919 r. Sejm Ustawodawczy Odrodzonej Rzeczypospolitej po 123 latach niebytu przywrócił do życia Chorągiew Rzeczypospolitej. Zaś w przyszłym roku w grudniu minie trzydzieści lat jak Prezydent Ryszard Kaczorowski przywiózł ten symbol suwerenności Rzeczypospolitej do Polski.

W ocenie autora petycji istotne jest przywrócenie preambuły, która przy nowelizacji przepisów w 1990 r. została w całości usunięta, choć wystarczyło wykreślić z niej frazę „kontynuacji dziejów Polski w ustroju socjalistycznym”. Autor wnosi o dodanie preambuły o treści:

„Ukształtowane i utrwalone przez pokolenia symbole Narodu i Państwa Polskiego – orzeł biały, biało-czerwone barwy nawiązujące w swej kolorystyce do tradycji wywodzącej się z ustawy z dnia 7 lutego 1831 roku i „Mazurek Dąbrowskiego” wyrażały zawsze miłość Polaków do Ojczyzny oraz dążenie do jedności Narodu, niepodległości i integralności Państwa, dbałość o dobro i rozwój Polski, dążenie do zapewnienia Narodowi i Państwu godnego miejsca wśród innych narodów i państw.

Godło, barwy i hymn łączyły i łączą wszystkich Polaków w kraju i za granicą. Są trwałymi znamionami tożsamości, honoru, dumy i godności Narodu”.

W opinii wnoszącego petycję zaproponowana preambuła „jednoznacznie określa symbolikę naszych barw narodowych wskazując na ich wyjątkowe pochodzenie heraldyczne. Preambuła-wstęp chociaż jest nienormatywną częścią tekstu ustawy (...) powinna być stosowana tylko w wyjątkowych sytuacjach. (...) Uchwalenie wstępu wskazującego na historyczny kontekst symboli narodowych może mieć istotny walor edukacyjny, stać się elementem zbiorowej świadomości Polaków.”

Druga propozycja odnosi się do przywrócenia Chorągwi Rzeczypospolitej – zapomnianego symbolu niepodległej Polski. Autor zauważa, że „Od zarania istnienia Państwa Polskiego, Orzeł Biały na czerwonym tle był symbolem (...) Ten herb zaistniał na

chorągwi przysługującej tylko królom Rzeczypospolitej. Po uzyskaniu niepodległości w 1919 r., w formie uproszczonej, karmazynowa chorągiew już tylko z samym Orłem Białym określana, była jako Chorągiew Naczelnika Państwa”. Chorągiew Rzeczypospolitej została w okresie PRL i III RP „zredukowana do muzealnego eksponatu” i zastąpiona ustanowionym „aktem prawnym o stosunkowo niskiej randze” Proporcem Prezydenta RP.

Podsumowując „Powstała absurdalna sytuacja, gdy państwo nie ma oficjalnej chorągwi a jedynie funkcjonuje nawiązujący do jej dawnego wzoru znak wojskowy – Proporzec Prezydenta RP, którego używanie podlega licznym i nie do końca zrozumiałym ograniczeniom”.

Do petycji autor dołączył wstępną, roboczą wersję projektu ustawy o zmianie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych opracowanego na podstawie petycji P9-38/16 przez Biuro Legislacyjne Kancelarii Senatu.

STAN PRAWNY:

Preambuła

Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1509).

Pierwotny tekst ustawy z 1980 r. zawierał preambułę. Została ona skreślona na podstawie ustawy z dnia 9 lutego 1990 r. o zmianie przepisów o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 10, poz. 60). Zmiana obowiązuje od 22 lutego 1990 r.

Chorągiew Rzeczypospolitej

Ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. o godłach i barwach Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 69, poz. 416 – utrata mocy 29 marca 1928 r.) w art. 1 ust. 4 stanowiła, że Chorągiew Rzeczypospolitej jest godłem Rzeczypospolitej przysługującej Naczelnikowi Państwa.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach i pieczęciach (Dz. U. z 1939 r. Nr 2, poz. 8 – utrata mocy 31 grudnia 1955 r.) w art. 1 ust. 2 stanowiło, że Chorągiew Rzeczypospolitej przysługuje wyłącznie Prezydentowi Rzeczypospolitej.

W powojennym ustawodawstwie regulującym symbolikę narodową Chorągiew Rzeczypospolitej nie występuje.

Proporzec Prezydenta RP

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 maja 2009 r. w sprawie określenia innych znaków używanych w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

(Dz. U. Nr 82, poz. 689 ze zm.) wskazuje w § 5 ust. 1, że znakiem używanym w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej jest proporzec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 maja 2009 r. w sprawie sposobu używania znaków Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1133) w § 24 określa, że proporzec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej używa się w czasie uroczystości świąt narodowych, państwowych i wojskowych, z jego udziałem.

PRACE LEGISLACYJNE:

Rządowy ustawy o symbolach państwowych Rzeczypospolitej Polskiej (nr w wykazie RCL UD 416, złożony w lipcu 2018 r., wycofany w II kwartale 2019 r.) opracowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W projekcie ustawy proponowano wprowadzenie cyfrowych załączników graficznych (wzorzec barw w obowiązujących standardach graficznych; wersje achromatyczna, monochromatyczna oraz uproszczona, wektorowa godła/herbu Rzeczypospolitej Polskiej) i muzycznych (partytury i fonogramy). Takie rozwiązanie zwiększyłoby ochronę symboli państwowych, jednocześnie wprowadzając możliwość ich szerszego wykorzystania. Ponadto projekt miał porządkować nazewnictwo (poprzez m.in. wprowadzenie pojęcia herbu państwowego Rzeczypospolitej Polskiej) i hierarchię symboli – również pod kątem poprawności heraldycznej, a także proponowano przywrócenie Chorągwi Rzeczypospolitej.

Przyczyną rezygnacji z procedowania projektu ustawy był zbyt krótki, w stosunku do jego wagi, czas pozostający do końca kadencji Parlamentu, uniemożliwiający kompetentne i merytoryczne przeprowadzenie procesu legislacyjnego w odniesieniu do rozległego obszaru regulacji, którego dotyczyła projektowana ustawa, oraz wysoce specjalistycznej pod względem technicznym zawartości załączników do ustawy.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Do Senatu RP w 2016 r. złożona została tożsama petycja (P9-38/16) w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych w celu dodania preambuły oraz przywrócenia Chorągwi Rzeczypospolitej.

Petycję rozpatrywała Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji na 5 posiedzeniach oraz Komisja Kultury i Środków Przekazu na 2 posiedzeniach. Komisja Kultury pozytywnie zaopiniowała postulaty przedstawione w petycji oraz poparała propozycję podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy o godle (...).

W trakcie prac senatorowie zapoznali się z opiniami nadesłanymi przez Kancelarię Prezydenta oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Przygotowany został też wstępny projekt ustawy o zmianie ustawy o godle (...).

Ostatecznie 4 grudnia 2017 r. Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji podjęła decyzję o niepodjęciu dalszych prac nad petycją.

Opinia Kancelarii Prezydenta z 10 listopada 2017 r. (fragment): „Mając na względzie powyższe, Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej podtrzymuje stanowisko, iż do czasu zakończenia prac nad nową ustawą o symbolach narodowych, zasadnym jest wstrzymanie procedowania inicjatyw mających na celu fragmentaryczne nowelizowanie obowiązującej obecnie ustawy”.

Opinia Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 21 października 2016 r. (fragment): „W związku z powyższym, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego stoi na stanowisku, że treści zawarte w petycji P9-38/16 nie powinny być wyłącznym przedmiotem podjętych prac nowelizacyjnych nad omawianą wyżej ustawą, ale powinny zostać uwzględnione w szerszym kontekście prac legislacyjnych, które w opinii MKiDN powinny zostać uruchomione w najbliższym czasie”.

Do Sejmu 9 marca 2018 r. złożono tożsamą petycję w sprawie zmiany ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych (Dz.U. z 2018 r., poz. 441) w zakresie uznania Chorągwi Rzeczypospolitej Polskiej za symbol Rzeczypospolitej Polskiej (BKSP-145-339/18).

Petycja 20 marca 2018 r. została skierowana do Komisji do Spraw Petycji, która na posiedzeniu 7 czerwca 2018 r. nie poparła postulatu petycji.

Biuro Analiz Sejmowych w opinii wskazało, że „Zmiany ustrojowe następujące w Polsce po 1989 roku nie przyczyniły się do przywrócenia symboli państwowych z okresu II Rzeczypospolitej, w szczególności do przywrócenia Chorągwi Rzeczypospolitej. Z uwagi na fakt, iż obowiązujące przepisy konstytucyjne wyczerpująco wskazują katalog prawnie chronionych symboli państwowych, przywrócenie charakteru takiego symbolu Chorągwi Rzeczypospolitej na mocy nowelizacji przepisów ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych nie jest możliwe. Poszerzenie katalogu symboli Rzeczypospolitej Polskiej wymaga stosownej zmiany art. 28 Konstytucji RP”.

INFORMACJE DODATKOWE:

Do Kancelarii Prezydenta wpłynęły dwie petycje tożsame z omawianą petycją:

– 30 grudnia 2015 r. w celu przywrócenia do życia publicznego symbolu Majestatu Rzeczypospolitej Chorągwi Rzeczypospolitej,

– 11 lutego 2019 r. w sprawie ustawy o godle, barwach i hymnie Rzeczypospolitej Polskiej oraz o pieczęciach państwowych w celu dodania preambuły oraz przywrócenia Chorągwi Rzeczypospolitej.

W obu sprawach Kancelaria Prezydenta poinformowała autora petycji o powiadomieniu o petycjach właściwych komórek organizacyjnych.

OPRACOWAŁA

Joanna Baranowska

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz